

ה'שמש' הוא למעלה מכולם

על פניו, ממלא השמש בחנוכייה תפקיד זוט, אולם למעשה הוא מייצג את הכוהן הגדול שמשימתו הייתה להדליק את כל נרות המנורה, שהם כל הסוגים של נשמות ישראל.

אם יש אור, למה צריך שמש?

באירועי הדלקות נרות חנוכה ציבוריות במרכזי הערים, לעיתים קרובות מוזמנים גם נבחרים ציבור לא יהודים [?] ראשי ערים או ראשי מדינות וכו'. לפעמים יש צורך לתת להם איזה שהוא 'כיבוד' באירוע. להדליק את הנרות של המנורה אי אפשר לכבד אותם, מאחר וזאת יכול לעשות רק יהודי שמחויב במצווה, הוא זה שמברך את הברכה. לכן קורה שאותם מכבדים בהדלקת ה'שמש'.

נשאלת השאלה, מה ענינו של ה'שמש'? הרי המצווה היא להדליק נר נוסף בכל יום במשך שמונה ימים כדי לזכור את נס פך השמן. אבל מדוע צריך נר תשיעי? מה פתאום 'שמש'?

לפני שתומאס אדיסון המציא את הנורה החשמלית בשנת 1879, כל אדם שרצה אור בביתו הדליק נרות. בהתחשב בכך, נרות החנוכה לא יהוו דבר חידוש בבית היהודי, כי בכל לילה מדליקים נרות. משום כך קבעו חכמים, שאת נרות החנוכה מדליקים אך ורק כדי לזכור את נס פך השמן. לכן אסור ליהנות מאורם. וכמו שאנו אומרים בכל לילה אחרי הדלקת נרות, בתפילת "הנרות הללו": "ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד". לכן תיקנו חכמים להדליק נר נוסף, כדי להדגיש שהוא הנר שבו משתמשים לאורו (ולא בנרות חנוכה), והוא נקרא 'שמש'.

אבל כיון שאנחנו חיים לאחר עידן אדיסון, וזה כבר מאה וארבעים וחמש שנה שישנה תאורה חשמלית ואף אחד לא זקוק לאורם של הנרות, הרי שבימינו אף אחד לא יטעה לחשוב שהדלקת הנרות היא לצורך תאורה. אם

כן, מדוע אנו זקוקים בימינו ל'שמש'?

התשובה היא בשניים. ראשית, "מנהג אבותינו בידינו". ושנית, ישנו שימוש נוסף ב'שמש'. עמו מדליקים את הנרות. מדוע? מפני שאין מדליקים נר חנוכה אחד מנר חנוכה אחר, ובלשונו של הרבי: "יש לומר, שיש עוד טעמים בענין ה'שמש', וכמו שלא להיכשל בהדלקת נר מנר (ע"י קיסם)". ולכן גם היום אנו זקוקים ל'שמש' כדי להדליק בו את הנרות, וגם לאחר שהדלקנו את הנרות, אנו זקוקים לו למקרה שאחד מהנרות יכבה ונצטרך להדליק אותו שוב, ואנו נזדקק לשמש כדי להדליק בו את הנר שכבה.

ישנו מנהג יהודי שבבית הכנסת מדליקים נרות גם ביום, בעת זמן התפילה. לא מברכים על הדלקה זו, כי זו איננה מצווה, אבל כן מדליקים את הנרות, משום "פרסומי ניסא".

הרב יהודה לייב שפירא שי' מספר בזיכרונותיו שבחג החנוכה של שנת תשכ"ג הרבי נכנס לבית הכנסת לתפילת שחרית וראה את נרות המנורה דולקים, אבל מיד שם לב שלא הדליקו את ה'שמש'. הוא שאל מדוע לא הדליקו אותו. כמובן שה'שמש' של בית הכנסת הזדרז מיד להדליק את ה'שמש'.

לאחר מכן שאלו במכתב מדוע הרבי הורה להדליק את השמש, הרי מטרת השמש הוא כדי שלא ייהנו באורן של נרות חנוכה שהם מצווה, אבל כל זה מדובר בערב שאז יש את החובה להדליק, אבל נרות בית הכנסת שמדליקים ביום אינם אלא מנהג, מדוע זקוקים לשמש?

נר שמדליק נרות אחרים

הרבי ענה דבר מאוד מעניין, שישנו עוד טעם מדוע מדליקים את ה'שמש', והוא רלוונטי גם כשמדליקים את הנרות ביום. השמש מסמל את הכהן שהיה זה שמדליק את המנורה בבית המקדש, ובלשון הרבי: "דוגמת הכהן המדליק את הנרות". לכן נכון להדליק את השמש גם ביום.

לכאורה, מה כל כך חשוב לזכור את הכהן שהיה מדליק את הנרות? הרי כל מטרתם היא לזכור את נס פך השמן, ששמן שהספיק ליום אחד האיר שמונה ימים, ומה משנה מי הדליק את הנרות?

במהלך התוועדות י"ג תמוז תשכ"ג (תו"מ חל"ד עמ' 129) הרבי סיפר שפעם, במסיבה שנערכה אצל הרבי הרש"ב, שאל אותו אחד החסידים: "רבי, מהו חסיד?" השיב לו הרבי: "חסיד הוא פנסאי" ☒ האיש שהולך ברחובות כדי להדליק את הפנסים בלילה. פעם היה נוהג שברחובות העיר היו קבועים פנסים, 'לאמטערנעס', והיה אדם ממונה שתפקידו להדליק את הפנסים לפנות ערב, בלכתו עם מקל ארוך. כיוון שהפנסים היו קבועים במקום גבוה ☒ שבראשו דולקת אש שעל ידו היה מדליק את הפנסים כדי להאיר את חשכת הלילה.

והוסיף הרבי, שזהו חסיד. החסיד מתהלך עם מקל ארוך שבראשו דולקת אש, אך הוא יודע שהאש אינה שלו, אלא שתפקידו הוא להשתמש באש זו כדי להדליק את הפנסים.

שאל החסיד: "ומה אם הפנס נמצא במדבר שמס? האם גם אז יש לטרוח כדי להדליק אותו?" השיב לו הרבי: "כן, עליו ללכת למדבר ושם להדליק את הפנס". "ואם הפנס נמצא בים?" לא הרפה החסיד. "יש לפשוט את הבגדים, לקפוץ למים ולהדליק את הפנס", השיב הרבי.

"האם אכן זהו חסיד?" התפלא השואל. הרבי הרהר לרגע והשיב: "כן, זהו חסיד!".

חסידים בים ובמדבר

הרבי הסביר את הדברים, ואמר שכל יהודי הוא נר, כנאמר: "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז). לצערנו, מסתובבים בעולם נרות רבים, אבל הם אינם מאירים, כי אף אחד מעולם לא הדליק אותם. יתכן שהם נרות עם פוטנציאל עצום, שיכולים להאיר את העולם כולו, אבל אף אחד לא הדליק אותם, ואף אחד לא גילה להם שיש בהם הכוחות הללו.

החסיד הוא זה שתפקידו ללכת ולהדליק את הנרות, בין אם הם נמצאים 'במדבר' בסין, או 'ביס' באלסקה. בכל מקום שהם נמצאים עליו למצוא את אותם נרות ולהדליק אותם. זהו תפקידו של השמש במנורה, הוא זה שמדליק את הנרות.

מוסיף הרבי ואומר: "שעל-פי-זה מבוארת התמיהה שהשמש מקומו למעלה מן הנרות" (לקו"ש ח"י ע' 315). כדי לוודא שלא יטעו, שהשמש הוא אחד מהנרות של המנורה, אנו נוהגים להבדיל בינו לבין שאר הנרות. ישנן חנוכיות שהשמש ממוקם למטה משאר הנרות, אבל ברוב החנוכיות, מקומו של השמש הוא למעלה מן הנרות. מדוע? אומר הרבי שה'שמש' מסמל את הכהן שמדליק את הנרות, את החסיד שמדליק את נשמות ישראל. ישנם הרבה נרות בעולם, אבל צריך 'שמש' שידליק אותם.

רבותיי, חסיד הוא לא זה שהולך בכובע שחור וזקן ארוך. חסיד הוא זה שמדליק 'נרות', מעורר עוד יהודי לעשות מצווה, ולכן כל אחד שדואג שעוד יהודי ידליק נרות חנוכה, הרי באותו רגע הוא מקבל 'קידום מקצועי', ומנר רגיל הוא מתעלה בסולם המנורה והופך ל'שמש'. כי כשאתה מדליק יהודי אחר אתה עצמך מתעלה למעלה.